

Затверджено

« » _____ 2025р.

Директор ЦПРПП м. Києва

Затверджено

« » _____ 2025р.

Директор ТОВ «Генеза»

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації вчителів курсу
«Підприємництво і фінансова грамотність»

Програму підвищення кваліфікації вчителів за напрямом «Фінансова грамотність» закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державного стандарту базової середньої освіти.

Програма відповідає вимогам постанови КМУ від 21.08.2019 № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників».

Київ
2025

Тема: "Викладаємо курс "Підприємництво і фінансова грамотність": цікаво, практично, ефективно"

Мета курсу:

- професійний розвиток і самовдосконалення педагогічних працівників у рамках професійного стандарту для підготовки до викладання курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі НУШ;
- розроблення власної стратегії викладання для формування ключових і предметних компетентностей в учнів / учениць 8 класів;
- формування власних професійних компетентностей у питанні складання навчальної програми на базі модельної навчальної програми для ефективного використання підручників та методичного комплексу до них;
- створення сучасного освітнього середовища для учнів / учениць 8 класу НУШ;
- удосконалення добору та обґрунтування використання якісного контенту й сучасних інтернет-ресурсів для візуалізації навчального матеріалу та мотивації учнів / учениць;
- вибір активних форм роботи з учнями / ученицями на уроці для формування ключових і предметних компетентностей та їх обґрунтування під час конструювання уроку курсу «Підприємництво і фінансова грамотність НУШ» 8 клас;
- підвищити кваліфікацію педагогів у викладенні курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" шляхом ознайомлення з сучасними методиками та інструментами, які дозволяють зробити навчальний процес цікавим, практичним та ефективним;
- курс спрямований на розвиток педагогічних і предметних компетентностей учителів, з упором на інтерактивні методи навчання, моделювання реальних фінансових ситуацій, та формування у школярів навичок критичного мислення та самостійного прийняття фінансових рішень;
- навчити педагогів інтегрувати теоретичні знання з підприємництва та фінансів у практичний контекст, забезпечуючи учнів інструментами для успішного управління особистими фінансами та розвитку підприємницького мислення.

Завдання курсу:

1. Ознайомити вчителів із сучасними методиками та підходами до викладання курсу "Підприємництво і фінансова грамотність", що забезпечують навчання більш інтерактивним та залучаючим.
2. Розвинути вміння вчителів інтегрувати теоретичні аспекти підприємництва та фінансової грамотності в реальний життєвий контекст, через практичні завдання та ключові методи.
3. Сприяти формуванню у педагогів навичок застосування інноваційних технологій у навчальному процесі, таких як цифрові платформи та відповідне програмне забезпечення.
4. Підвищити рівень компетентності вчителів у розвитку підприємницького мислення учнів, стимулюванні креативності та ініціативності.
5. Навчити педагогів розробляти ефективні навчальні плани та практичні заняття, що відповідають новим освітнім стандартам та сприяють досягненню учнями високого рівня фінансової грамотності.
6. Змінювати досвідом та кращими практиками викладання даного курсу між учасниками, формуючи спільноту практиків для постійного професійного розвитку.

Форма проведення навчання: дистанційна (онлайн-заняття).

Розробники:

Гільберг Тетяна, авторка модельних навчальних програм НУШ курсу «Пізнаємо природу» 5-6 класи та «Географія» 6-9 класи, авторка підручників з географії, авторка навчальних посібників з курсу фінансової грамотності для початкової школи, кандидатка географічних наук, викладачка Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, авторка підручника «Підприємництво і фінансова грамотність» для 8 класу НУШ

Сергій Теплов, доктор фізико-математичних наук, професор бізнес-школи, топ менеджер українських корпорацій, керівник програми eTwinning в Україні, автор підручника «Підприємництво і фінансова грамотність» для 8 класу НУШ

Ігор Лядський, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри маркетингу, фахівець дорадчої служби Полтавського державного аграрного університету, викладач soft skills IT STEP SCHOOL у Полтаві, консультант онлайн школи DarwinLand

Суховій Ольга, фінансист та Product manager, магістр банківської справи, викладач економіки, авторка підручника «Підприємництво і фінансова грамотність» для 8 класу НУШ.

Оксана Юхимович, вчителька математики, економіки та інформатики комунального закладу загальної середньої освіти "Ліцей № 10 Хмельницької міської ради", автор навчальних посібників з фінансової грамотності для початкової школи, науково-методичній редактор посібника для 8 класу НУШ, автор навчальної програми курсу "Підприємництво та фінансова грамотність", розробник практичних завдань до підручника з курсу "Підприємництво та фінансова грамотність" для 8 класу НУШ

Сергеева Наталія Вікторівна, аспірантка Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України, головний редактор видавництва Генеза

Цільова аудиторія: учителі біології.

Напрямок програми: підвищення кваліфікації фахівців спеціальності 014.05 середня освіта: вчителі загальноосвітніх навчальних закладів освіти; викладачі професійно-технічних закладів освіти; викладачі закладів фахової передвищої освіти; викладачі закладів вищої освіти

Обсяг програми: 20 годин (0,7 кредит ЄКТС).

Пояснювальна записка
до програми підвищення кваліфікації вчителів курсу
«Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі НУШ

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 року № 904 та враховує основні положення Законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 р. №2145-VIII) та «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020 №463-IX); розпоряджень Кабінету Міністрів України: Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (від 14.12.2016 № 988-р.) та Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (від 5 серпня 2020 р. № 960-р.), постанов Кабінету Міністрів України: «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» (від 30.09.2020 №898), «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників» (від 27.12.2018 р. №1190) та «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (від 21.09.2018 №800); наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (від 23.12.2020 р. № 2736-20).

Дана програма підвищення кваліфікації розроблена з наданням вдосконалення педагогічної майстерності вчителів, які викладають або планують викладати курс «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі Нової української школи (НУШ). Програма відповідає сучасним освітнім вимогам та враховує актуальні тенденції у сфері підприємництва та фінансової грамотності.

Програма спрямована на:

1. Формування у вчителів глибокого розуміння змісту курсу «Підприємництво і фінансова грамотність», його цілей та завдань у рамках освітньої програми НУШ.
2. Опанування педагогами інноваційних методів і прийомів, що не дозволяє зробити навчання максимально цікавим, практичним та ефективним для учнів.

3. Розвиток вміння вчителів інтегрувати фінансові та підприємницькі знання в різні шкільні дисципліни і повсюдне життя учнів, що сприяє формуванню практичних навичок та креативності.
4. Зміцнення здатності педагогів створювати безпечне і підтримуюче освітнє середовище, яке сприяє розвитку критичного мислення, самостійності в прийнятті рішень та відповідальності щодо фінансових питань.
5. Забезпечення можливості обміну досвідом між педагогами, з оплаченим накопиченням і прогрес успішних практик викладання курсу.

Ця програма передбачає поєднання теоретичних семінарів та практичних занять, що дозволяє учасникам отримати як знання, так і навички їхнього застосування. Завданням курсу є не тільки підвищення рівня професійної кваліфікації педагогів, але й формування у них умінь адаптувати та оновлювати навчальний матеріал відповідно до вимог та потреб учнів.

Програма забезпечує удосконалення ряду компетентностей, визначених професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти.

Перелік компетентностей педагогів які удосконалюються (формуються) в ході курсової перепідготовки:

Загальні компетентності

ЗК.01 ЗК.02 ЗК.03 ЗК.04 ЗК.05

1. Загальні компетентності

Умовні позначення	Загальні компетентності
ЗК.01	Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права та обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність)
ЗК.02	Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність)
ЗК.03	Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність)

ЗК.04	Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність)
ЗК.05	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність)

Фахові компетентності

А 1 Мовно-комунікативна (спілкування державною мовою, виправлення мовних помилок в учнів / учениць, володіння біологічною термінологією та семантикою слів; використання за потреби іноземної мови під час використання інтернет-ресурсів та роботи в іншомовних програмних середовищах, переклад схем, діаграм, малюнків біологічного змісту та їх використання на уроці);

А 2 Предметна (використання сучасних знань з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» в освітньому процесі, інтеграція предметних знань з галузі «Фінансова грамотність» із знаннями з інших предметних галузей та ін.; здатність добору й застосування доцільних форм, методів, технологій та засобів навчання на уроках курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі НУШ для формування предметної та ключових компетентностей);

А 3 Інформаційно-цифрова (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати біологічну інформацію, отриману з різних джерел, оперувати нею у професійній діяльності, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології в освітньому процесі);

Б 1 Психологічна (здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові, індивідуальні особливості учнів, сприяти розвитку їх позитивної самооцінки та формувати мотивацію до пізнавальної діяльності, удосконалити вміння педагогів використовувати рефлексивні практики на уроках біології та застосовувати для власного збереження психоемоційного здоров'я та запобігання професійному вигоранню);

Б 2 Емоційно-етична ознайомлення та застосування педагогами елементів Соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) та доцільністю їх використання під час рефлексії й на різних етапах уроку курсу «Підприємництво

і фінансова грамотність» НУШ у 8 класі; розвиток комунікативних навичок та співпереживання;

Б 3 Педагогічного партнерства (здатність до спілкування з колегами, батьками учнів для забезпечення сприятливих умов для навчання курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» кожного учня, врахування його потреб, можливостей, здібностей та інтересів, розвитку обдарованості, залучення до експериментальної, проєктної діяльності, моделювання тощо);

В 3 Проєктувальна (здатність проєктувати осередки навчання, виховання та розвитку учнів, проєктувати завдання для формування ключових компетентностей, залучати учнів до проєктної діяльності та планування виконання довготривалих проєктів);

Г1 Прогностична (здатність до планування освітнього процесу та прогнозування його результатів, вміння змінювати та коригувати освітню діяльність для поліпшення взаємодії з учнями / ученицями та удосконалення освітнього процесу);

Г 2 Організаційна (здатність організовувати процес навчання, виховання та розвитку учнів, організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі, впроваджувати різні форми взаємодії (парну, групову, індивідуальну);

Г 3 Оцінювально-аналітична (здатність здійснювати оцінювання результатів навчання, аналізувати діяльність учнів під час виконання тематичних робіт та різних видів оцінювання; здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів освітньої діяльності з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі);

Д 1 Інноваційна (здатність використовувати наукові підходи під час викладання біології та досягнення науки і техніки в освітньому процесі; креативно вирішувати педагогічні ситуації);

Д 2 Здатність до навчання впродовж життя (здатність до визначення умов і ресурсів професійного розвитку впродовж життя, саморозвиток та самовдосконалення для викладання біології);

Д 3 Рефлексивна (здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби).

**Зміст програми підвищення кваліфікації учителів курсу
«Підприємництво і фінансова грамотність»**

Тема заняття	Мета заняття	Кількість годин
Чек-ап з фінансової грамотності: модельні навчальні програми для 8-9 класів НУШ. Що потрібно знати вчителям	Ознайомити вчителів з модельними навчальними програмами з фінансової грамотності для 8-9 класів у рамках Нової української школи (НУШ), забезпечити їх розуміння ключових концепцій і тем, що входять до змісту програми, а також надати рекомендації щодо їх ефективного впровадження на практиці. Учасники поняття розглядаються про основні компоненти фінансової грамотності, необхідні для формування в учнів навичок управління фінансами, та ознайомляться з методиками оцінювання знань учнів у цій сфері.	4 год
Стратегія освітнього розвитку: методичний супровід вчителів курсу "Підприємництво та фінансова грамотність" (за МНП авт. Беспалко та ін.)	Розробити стратегію освітнього розвитку для вчителів, які становлять курс «Підприємництво та фінансова грамотність», шляхом надання методичного супроводу та рекомендацій. Учасники заняття отримують можливість ознайомитися з ефективними підходами до викладання, інноваційними методами навчання та ресурсами, які сприяють підвищенню якості освіти. Поняття також покликане стимулювати професійний розвиток педагогів, допомогти їм інтегрувати сучасні освітні тенденції в навчальний процес та створити підтримуюче середовище для учнів з метою формування в них помітно підприємницьких та фінансових навичок.	3 год
Стратегія освітнього розвитку: методичний супровід вчителів курсу "Підприємництво та фінансова грамотність" (за МНП авт. Кузнецової та ін.)	Сприяти професійному обміну досвідом серед вчителів, які складають курс "Підприємництво та фінансова грамотність", для створення спільноти освітян-однодумців. Це дозволяє вчителям обговорити виклики та успіхи, з якими вони досягаються в процесі викладання, та разом розробити інноваційні підходи до навчання. Додаткова увага буде приділена розвитку навичок адаптації навчальних матеріалів до різнорівневих груп учнів і стимулювання їх інтересу до підприємницької діяльності та фінансової грамотності.	3 год
Інноватика викладання курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" в 8 класі НУШ (за МНП Беспалко та ін.)	Ознайомити педагогів з інноваційними підходами та методами викладання курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" для 8 класу відповідно до МНП, розроблених Беспалко та ін. Поняття спрямоване на розвиток у вчителів вміння використовувати сучасні педагогічні технології та інтерактивні методи навчання, які сприяють	3 год

	активному залученню учнів до навчального процесу та формування у них практичних навичок. Учасники отримують можливість вивчити ефективні освітні стратегії, які максимально роблять курс більш доступним і цікавим для учнів, а також сприяють розвитку їх фінансової грамотності та підприємницьких здібностей.	
"Інноватика викладання курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" в 8 класі НУШ (за МНП Кузнєцової та ін.)"	Ознайомити педагогів з інноваційними підходами та методами викладання курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" для 8 класу відповідно до МНП, розроблених Кузнєцовою та ін. Поняття спрямоване на розвиток у вчителів вміння використовувати сучасні педагогічні технології та інтерактивні методи навчання, які сприяють активному залученню учнів до навчального процесу та формування у них практичних навичок. Учасники отримують можливість вивчити ефективні освітні стратегії, які максимально роблять курс більш доступним і цікавим для учнів, а також сприяють розвитку їх фінансової грамотності та підприємницьких здібностей.	3 год
Фінансова грамотність: "прокачаймо" Soft&Hard skills, щоб цікаво та якісно викладати учням новий курс	Підготувати педагогів до викладання нового курсу з фінансової грамотності, зосередивши увагу на розвитку їхніх Soft & Hard навичок для забезпечення якісного та цікавого навчального процесу. Поняття спрямоване на вдосконалення комунікаційних та педагогічних навичок вчителів (soft skills), зокрема, уміння мотивувати та цікавити заняття учнів, а також на поглиблення їхніх професійних знань у сфері фінансів (hard skills). Учасники вивчають ефективні методики викладання, інтерактивні інструменти та підходи до створення інтегрованого навчального середовища, які ефективно учням розвивають критичне мислення та практичні фінансові навички.	4 год